

HEJNAL KRAKKÓBAN



Nem sajtóhiba. A *hejnal* a magyar *hajnal* szóból ered. Így hívják a krakkói Mária-templom tornyában 700 éve felcsendülő kürtszót. A turisták kedvéért ma már óránként harsan fel, de régen hajnalban és este a városkapuk nyitását, zárását jelezte vagy veszélyt: tüzet, ellenséget. A dallam hirtelen szakad meg annak emlékére, hogy a legenda szerint a tatárbetöréskor az őr kétségbeesett kürtszóval ébresztette a várost, míg a torkát átlövő nyilvessző el nem némította.

Mindenki kíváncsian hallgatja, mi viszont értjük is, mit jelent a hejnal. Nemcsak ezt, sok magyar szót lehetett hallani hajdanában Lengyelhonban.

Februárban meséltem, hogy IV. Béla két leányát is lengyel fejedelemhez adta feleségül. Szent Kinga és Boldog Jolán alakját nagy tisztelet övezi ma is, hiszen imával, adományokkal, tevékeny szeretettel sokat tettek a lengyelekért, a kereszténységért.

Seregnyi Árpád-házi magyar királyleányról tudunk, akik – bármilyen messzi földre rendelte őket királyi apjuk vagy az ország érdeke – kiragyoztak környezetükből hitük erejével, emberi nagyságukkal, műveltségükkel. Méltán avatták sokukat szentté vagy boldoggá, méltán szerepel nevük új hazájuk történelmi nagyságai között. Az viszont méltatlan, hogy a magyarok nem büszkék rájuk.

Keressd ki e tanév Kószabósza-meséiből néhány idegenben híressé lett magyar királylány nevét.



Nagy Lajos király a Képes Krónikában



Lajos király lovagi vértete

A középkorban sokáig csak fiúk örökölhették a koronát. Az Árpád-ház, ősi nevén Turul-nemzetség 1301-ben a fiúutód nélkül elhunyt III. András királyunkkal fiúágon kihalt. De az Árpádok vérét Európa-szerte sok uralkodócsaládban magyar királylányok örökítették tovább. Ezen az alapon szerezte meg a magyar koronát Árpád-házi Mária nápolyi királyné unokája, Károly Róbert Anjou-herceg is.

Magyar Mária (*Maria d'Ungheria*) nápolyi királyné is megérdemelne egy mesét, de sajnos nincs terünk rá. Annyit jegyeztek meg róla, hogy 14 gyermeket szült, és dédnagymamaként halt meg 65 évesen, ami abban a korban világcsodája volt. Mária megérte, hogy unokáját, Károly Róbertet I. Károly néven Magyarország királyává koronázzák.

Károly erős országot hagyott fiára, I. Lajos királyra, akit Nagy Lajos néven tisztel a magyar történelem.

Ő az, aki e kis kitérő után visszavezet minket Lengyelországba. Két szálon futnak hozzá a lengyel nyomok: édesanyja lengyel királyleány volt, ő maga pedig Lengyelország királya lett.

S lám, milyen kicsi a világ, és milyen izgalmas a nyomkeresés! Nagy Lajos királyunk lengyel édesanyja, Łokietek Erzsébet ereiben is folyt magyar vér, hiszen ő nem más, mint Árpád-házi Boldog Jolán unokája.

Nagy Lajost Anjou-házi királyként jegyzi a történelem.

Pedig a két magyar dédanya – apai ágon Mária nápolyi királyné, anyai oldalon Jolán lengyel fejedelemsasszony – 25%-nyi Árpád-vért is oltott ereibe. A fát egyetlen oltoágacska is megnemesíti. Ezt üzeni a magyar Anjou-házi királyok címere, amelynek felét Anjou-liliomok, felét piros-fehér Árpád-sávok ékesítik.

Lajos lovagi vértézete és királyi dolmánya viszont teljes egészében Árpád-sávok volt. Mintha a csatatéren és az országlásban egész lényével Árpád-házi őseinek testi-lelki nagyságába akart volna öltözni. Koronázása után Szent László sírjánál tett esküt, hogy követni fogja példáját.

Korának legnagyobb uralkodója volt. Magyarország soha nem volt olyan nagy, erős és megbecsült, mint az ő idejében. De erejét, idejét felemésztette saját országának gondja. Amikor nagybátyja, Łokietek Kázmér lengyel király fiúutód nélkül halt meg, elfogadta ugyan a lengyel trónt, 1370-ben Krakkóban meg is koronázták, de a kormányzással édesanyját bízta meg. Ő maga csak akkor sietett Lengyelországba, ha lázadás vagy ellenség fenyegetett. Nem csoda, hogy a lengyelek egyszerűen Magyar Lajosként (*Ludwik Węgierski*) tartják számon, nem teszik hozzá a Nagy jelzőt.

Mivel fia nem született, Lajos törvényekkel biztosította, hogy leányát, Máriát a magyar és a lengyel rendek is elfogadják királyuknak. De a lengyelek követelték, hogy királynőjük Krakkóban székeljen. Így lett Mária húga, Hedvig a lengyelek királynője. Jadwigának hívták, és nagyon szerették.

1384-ben Krakkóban koronázták meg mindössze tízévesen. Még négyéves korában eljegyezték Habsburg Vilmos herceggel, akit Hedvig – ritka volt ez a királyi kényszerhá-



Hedvig és Ulászló a krakkói egyetem festményén

zasságok korában – rajongva szeretett, de a lengyelek elűzték a Habsburg herceget.

A még barbár litvánok 22 évvel idősebb fejedelme, Jagelló Ulászló feleségül kérte a gyönyörű Hedviget. A kedvéért hajlandó volt megkeresztelkedni, ellenségből szövetségessé szelídülni. Hedvig Istenért és Lengyelországért vállalta ezt a házasságot. A litvánok türelmes hittérítője, a lengyelek gondoskodó, országépítő uralkodója lett.

Mindkét nép védőszentként tiszteli, de szentté csak a lengyel pápa, II. János Pál avatta 1997-ben.

A krakkói Jagelló Egyetem festményéről buzgón magyarázza az idegenvezető, hogy az egyetemet újrászervező Ulászlót és Jadwigát ábrázolja a Jagelló- és az Anjou-címerrel. Meg sem említi a királynő magyar származását. Kérdezzük meg tőle: vajon mit keresnek Hedvig címerében az Árpád-sávok?

Zsigmond Emese



Év végén!
3 díjat!
sorsolunk ki

A megfejtéseket honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php